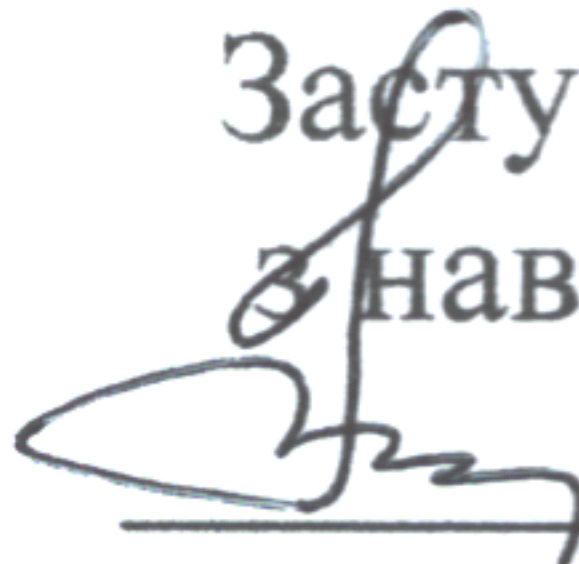

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «УМАНСЬКИЙ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ТЕХНОЛОГІЙ ТА БІЗНЕСУ УМАНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ САДІВНИЦТВА»
Циклова комісія обліково – фінансових та економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ”
Заступник директора
з навчальної роботи
 Н. П. Николюк
„01” 09. 2023 року

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
Статистика

Галузь знань	<i>07 «Управління та адміністрування»</i>
Спеціальність	<i>072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»</i>
Освітньо – професійна програма	<i>«Фінанси, банківська справа та страхування»</i>
Освітньо-кваліфікаційний рівень	Фаховий молодший бакалавр

Розробник - Демченко Олександр Володимирович, кандидат економічних наук, викладач вищої кваліфікаційної категорії ВСП «Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу УНУС»

Програма затверджена на засіданні циклової комісії обліково-фінансових та економічних дисциплін.

Протокол № 1 від 1 вересня 2023 року.

Голова циклової комісії

Ю.Мельник

Вступ

Статистика є однією з фундаментальних навчальних дисциплін. Вивчення методів статистичного аналізу складних суспільно-економічних явищ є невід'ємним елементом підготовки висококваліфікованих підприємців, бухгалтерів, економістів, фінансистів, менеджерів.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Статистика» є формування у майбутніх фахівців теоретичних знань та практичних навичок статистичної оцінки економічних явищ і процесів суспільного життя, оволодіння методами статистичного аналізу; формування науково обґрунтованих уявлень про сучасний стан правової статистики в Україні та світі.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Статистика» є:

- визначення найважливіших категорій і понять загальної теорії статистики, розробка статистичних гіпотез;

- використання методів статистичного спостереження для проведення статистичного дослідження;

- вивчення сутності та основних принципів побудови статистичних показників;

- оволодіння методами статистичної обробки та аналізу інформації: збирання, перевірка та оцінювання статистичної інформації, розробка статистичних формулярів; зведення та групування матеріалів статистичного спостереження, виявлення зв'язків між окремими явищами та процесами, встановлення його структури; використання техніки обчислення узагальнюючих статистичних показників (абсолютних, відносних, середніх) та їх економічна інтерпретація; статистична оцінка однорідності зібраного статистичного матеріалу; вивчення динаміки суспільних явищ, тенденцій і закономірностей їх розвитку; аналіз складних суспільних явищ та виявлення дії окремих факторів у їх розвитку; проведення вибіркового спостереження і техніка перенесення його результатів на генеральну сукупність;

- знаходження й інтерпретація статистичної інформації, статистичної звітності України та світу;

- набуття знань, умінь і здатностей (компетенцій) правильно вести статистичну звітність; вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням навичок ведення статистичного обліку та звітності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми формуються програмні **компетентності**:

Інтегральна компетентність. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів фінансової науки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності:

ЗК 5. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Здатність використовувати теоретичний і методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для розв'язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 3. Розуміння особливостей функціонування сучасної національної і світової фінансових систем та їх структури.

СК 4. Розуміння принципів організації фінансових відносин.

СК 6. Здатність складати й аналізувати фінансову звітність.

СК 7. Здатність самостійно виконувати складні завдання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 9. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 10. Здатність здійснювати ефективні комунікації між фахівцями і користувачами послуг у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати рівень професійної підготовки у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Результати навчання:

РН 03. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами.

РН 04. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

РН 06. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань.

РН 08. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності.

РН 09. Вміти розв'язувати складні задачі у спеціалізованих сферах професійної діяльності.

РН 10. Застосовувати принципи, методи і процедури бухгалтерського обліку у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

РН 11. Формувати й аналізувати форми фінансової звітності та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

РН 12. Володіти методичним інструментарієм здійснення базових контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

РН 13. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації до фахівців і користувачів послуг у сфері фінансів, банківської справи та страхування для досягнення спільної мети.

РН 14. Застосовувати інновації у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

РН 15. Виявляти навички самостійної роботи та роботи в команді, демонструвати гнучке мислення, відкритість до нових знань.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет і методологічна база статистики

Коротка історична довідка про виникнення статистики як науки.

Предмет статистики. Статистика як суспільна наука.

Основні поняття і категорії статистичної науки: статистична сукупність, одиниця сукупності, статистичні ознаки, їх класифікація і шкали вимірювання, варіація ознак. Система статистичних показників.

Методологія статистики. Діалектичний метод – основа статистичних методологій. Всебічний теоретичний аналіз розвитку суспільних явищ, вивчення їх у взаємозв'язку і розвитку. Закон великих чисел і його роль у статистиці.

Етапи статистичного дослідження: масове статистичне спостереження, зведення і групування статистичних матеріалів, аналіз статистичної інформації.

Статистика і облік. Провідна роль статистики в єдиній системі народногосподарського обліку.

Закон України «Про державну статистику».

Організація статистики в Україні. Статистика загальнодержавна і відомча.

Структура органів державної статистики, їх функції, права і обов'язки.

Основні проблеми і завдання статистики на сучасному етапі розвитку суспільства. Автоматизована система державної статистики (АСДС).

Тема 2. Статистичне спостереження

Поняття про статистичне спостереження. Його суть і завдання та вимоги до нього.

Основні організаційні форми статистичного спостереження.

Звітність і спеціальні статистичні спостереження. Види статистичного спостереження за часом проведення реєстрації об'єктів, за якими спостерігають (поточне, періодичне, одноразове), за повнотою охоплення одиниць спостереження (суцільне, не суцільне). Способи проведення статистичного спостереження.

План статистичного спостереження. програмно-методологічні питання плану статистичного спостереження: мета і завдання спостереження, об'єкт і одиниця спостереження, програма статистичного спостереження. Інструментарій статистичного спостереження. Статистичні формуляри та їх види. Інструкції.

Організаційні питання статистичного спостереження. Організаційний план статистичного спостереження. Місце і час спостереження. Критичний

момент спостереження, його вибір та значення. Строки проведення спостереження. Підготовчі роботи.

Статистична звітність. Види звітності. Порядок затвердження звітності.

Спеціальні статистичні спостереження. Статистичні переписи, принципи їх проведення. Помилки статистичного спостереження та напрям їх запобігання. Способи контролю достовірності статистичних даних.

Тема 3. Зведення і групування статистичних даних

Поняття про зведення статистичних даних. Завдання зведення, його основний зміст (групування, одержання системи показників, табличне і графічне оформлення результатів), його види, організація і техніка. Зведення в умовах АСДС.

Поняття статистичного групування та його роль у статистичному дослідженні. Суть методу групувань.

Етапи проведення статистичного групування: вибір групувальних ознак, визначення числа груп, вибір інтервалів групування. Побудова рядів розподілу. Характеристика груп за системою статистичних показників.

Види статистичних групувань: типологічні й аналітичні; результативні і факторні; прості й комбінаційні.

Статистичні таблиці як метод наочного викладення статистичних даних. Елементи статистичної таблиці. Види статистичних таблиць і правила їх побудови.

Роль і значення графічного способу зображення статистичних даних. Види графічних зображень і способи їх побудови. Діаграми та їх види. Способи графічного зображення основних видів відносних показників, динаміки і взаємозв'язку явищ.

Тема 4. Абсолютні та відносні величини

Поняття про абсолютні та відносні показники, їх взаємозв'язок. Види абсолютних статистичних показників, їх значення. Одиниці виміру абсолютних величин.

Види відносних величин і форми їх вираження. Відносні величини планового завдання, виконання плану, динаміки, структури, інтенсивності, координації, порівняння.

Комплексне використання у статистиці абсолютних і відносних величин. Обґрунтування вибору бази порівняння.

Тема 5. Середні величини та показники варіації

Поняття про середню величину, її суть. Взаємозв'язок методу середніх з методом групувань. Загальні й групові середні.

Види і форми середніх величин, методи їх розрахунку. Середня арифметична. Середня гармонічна. Структурні середні – мода і медіана. Середня хронологічна, середня геометрична.

Варіація ознак та способи її вивчення. Показники варіації: розмах варіації, середнє лінійне відхилення, середній квадрат відхилення (дисперсія), середнє квадратичне відхилення, коефіцієнт варіації. Математичні властивості середніх величин і показників варіації, їх використання для спрощення розрахунків.

Тема 6. Ряди динаміки

Ряди динаміки як характеристика змін явищ у часі. Поняття про ряди динаміки, їх складові елементи та правила побудови. Види рядів динаміки та їх особливості. Порівнянність рядів динаміки. Рівні ряду динаміки. Середній рівень і прийоми його обчислення в моменти та інтервальних рядах.

Показники рядів динаміки. Абсолютний приріст рівня. Темпи зростання і приросту. Значення одного відсотка приросту. Обчислення середнього абсолютного приросту, темпу зростання і приросту.

Прийоми аналізу рядів динаміки. Прийоми виявлення тенденцій розвитку. Вирівнювання рядів динаміки способом укрупнення періодів, ковзної середньої і методом найменших квадратів. Визначення сезонних коливань.

Тема 7. Індекси

Загальне поняття про індекси. Значення і місце індексів у соціально-економічних дослідженнях та зв'язок індексів з відносними величинами, середніми величинами, рядами динаміки.

Види індексів. Індивідуальні й загальні індекси. Основні елементи індексів. Індексована величина. Сумірники і ваги індексів.

Форми індексів. Агрегатна форма як основна форма загальних індексів. Середній арифметичний і середній гармонічний індекс. Система індексів для характеристики динаміки складних явищ. Індекси з постійною і змінною базою порівняння (базисні й ланцюгові).

Взаємозв'язок індексів. Індекси постійного (фіксованого) і змінного складу. Індексний метод аналізу.

Побудова і порядок розрахунку основних економічних індексів і фізичного обсягу цін, товарообігу, собівартості продукції та ін.

Тема 8. Статистика продукції

Завдання статистики продукції господарства. Поняття про валову продукцію господарства, її склад і методи визначення.

Поняття про товарну продукцію аграрних підприємств і галузей господарства. Визначення рівня товарності.

Поняття про чисту продукцію господарства та методи її визначення.

Економіко-статистичний аналіз даних про продукцію господарства в умовах ринкових відносин.

Аналіз складу і структури реалізованої продукції з урахуванням строків і форм реалізації.

Тема 9. Статистика чисельності та продуктивності персоналу

Статистика трудових ресурсів.

Показники чисельності і складу робочої сили в аграрних підприємствах. Обчислення показників середньоспискової чисельності працівників. Показники руху робочої сили. Показники використання робочої сили і робочого часу.

Показники працездатності, показники використання трудових ресурсів: коефіцієнт зайнятості трудових ресурсів, коефіцієнт працездатного населення, коефіцієнт зайнятості всього населення. Природний і механічний рух трудових ресурсів.

Система показників продуктивності праці в аграрних підприємствах. Методи їх визначення. Економіко-статистичний аналіз продуктивності праці. Показники статистики оплати праці в аграрних підприємствах.

Джерела статистичних даних про працю.

Тема 10. Статистика ефективності виробництва

Поняття ефективності та її види. Показники ефективності сільськогосподарського виробництва. Показники ефективності використання основних засобів: фондівддача, фондоємність. Показники виробництва аграрних підприємств на одиницю земельної площі (урожайність сільськогосподарських культур, виробництво молока на 1 га сільськогосподарських угідь та інші). Статистика основних фондів.

Поняття собівартості продукції та її види. Класифікація витрат на виробництво продукції, калькуляція собівартості.

Показники прибутку (збитку) підприємств. Визначення показників рентабельності в господарстві. Джерела статистичних даних про собівартість продукції і рентабельність виробництва.

Економіко-статистичний аналіз даних собівартості і рентабельності виробництва.

3. Список рекомендованої літератури

1. Статистика: Підруч. [текст] / Герасименко С.С. та ін.- К.: КНЕУ, 2010. – 460 с.
2. Ковтун Н.В. Теорія статистики: підручник / Н.В. Ковтун. — К. : Знання, 2012. — 399 с.
3. Мармоза А. Т. Теорія статистики [текст] підручник / А. Т. Мармоза – 2-ге вид. перероб. та доп. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 592 с.
4. Правова статистика: [навчальний посібник] / [М.П. Пихтін, Г.С. Поліщук, М.І. Шерман та ін.]; за заг ред. М.П. Пихтіна.- К.: ФОП О.С. Ліпкана, 2011.-272 с

5. Ткач Є. І. Загальна теорія статистики: підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / Ткач Є. І., Сторожук В. П. – [3-тє вид.] – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 442 с.

6. Бек В.Л. Теорія статистики: Навчальний посібник / В.Л. Бек. – ЦУЛ, 2003. - 288 с.

7. Доценко О.С. Практикум з загальної теорії статистики: навч.посібник - Севастополь: Вид-во СевНТУ, 2010 – 204 с.

8. Єріна А.М. Статистика: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. [текст]/А.М. Єріна, Р.М. Моторин, А.В. Головач та ін..– К.: КНЕУ, 2011. – 448 с.

9. Єріна А.М., Пальян З.О. Статистика: підручник /А.М.Єріна, З.О.Пальян. – К: КНЕУ, 2010. – 351 с. 18

10. Кулинич О.І. Теорія статистики: підручник. [текст]/ О.І. Кулинич. – К.: Вища школа, 2010. – 135 с.

6. Кушнір Н.Б. Статистика [текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ/ Кушнір Н.Б.– К.: ЦУЛ, 2009. – 208 с.

7. Кальман О.Г., Христич І.О. Правова статистика: Навчальний посібник для юридичних вузів і фак. - Х.: Право, 2004.-302с.

8. Лугінін О. Є. Статистика : підручник / О. Є. Лугінін. – 2-е видання, перероблене та доповнене. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 608 с.

9. Опря А.Т. Статистика: [Навчальний посібник] / А.Т. Опря. – К.: ЦНЛ, 2012. – 448 с

10. Пальян З.О., Єріна А.М. Статистика. Підручник – К.: КНЕУ, 2010.- 322с.

11. Правова статистика: Підручник / Моїсєєв Є.М., Джужа О.М., Василевич В.В.

12. Статистика: навчальний посібник / Т.В. Уманець, Ю.Б. Пігарєв. - Київ : Вікар, 2003. - 623 с.

13. Статистика: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Кушнір Н.Б., Кузнєцова Т.В., Красовська Ю.В. та ін/ - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 208 с

6. Ресурси мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>

2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>

4. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. Режим доступу: <http://www.imf.org>

5. Офіційний сайт Міністерства економіки України. Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>

6. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>

7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

8. Офіційний сайт Національного банку України. Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
9. Офіційний сайт Ради підприємців України при КМУ . Режим доступу: <http://www.radakmu.org.ua>
10. Офіційний сайт Світового банку. Режим доступу: <http://www.worldbank.org>
11. Силабус курсу. Режим доступу: http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Kaf_economiki/Silabus/
12. Дистанційний курс. Режим доступу: <http://lms.hnpu.edu.ua/>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Контроль знань і умінь студентів з дисципліни здійснюється відповідно до системи організації освітнього процесу. Формою підсумкового контролю є залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Для підсумкової діагностики успішності навчання використовується усний, письмовий, тестовий, графічний та програмований контроль, практична перевірка, а також методи самоконтролю і самооцінки.